

La indústria musical i l'ús de la intel·ligència artificial

Torna-la a tocar, IA

Els avenços tecnològics plantegen nous interrogants a la música

ANA JIMÉNEZ

Marco Mezquida tocant el piano al Pavelló Mies van der Rohe al costat de la interfície del software de la IA amb què va improvisar dimecres

SERGIO LOZANO
Barcelona

Les sòbries línies del Pavelló Mies van der Rohe fan de caixa de ressonància per a les notes que Marco Mezquida extreu del piano dimecres, acompanyades per uns sons que provenen dels quatre altaveus que l'envolten. Campanes tubulars, veus tibetanes o soroll blanc, textures sintètiques que es conjuguen amb les improvisacions del pianista menorquí a "Piano+AI" en una col·laboració entre home i màquina que anuncia les noves possibilitats ofertes per la intel·ligència artificial (IA) al món de la música.

Aquesta proposta del festival Sónar de combinar la IA amb la música analògica, que ja va arrencar el 2021, és una nova aproximació a un fenomen que durant els últims mesos ha fet la seva aparició al món de la música amb gran terrabastall, tal com ha passat en altres àmbits. Paul McCartney anunciava ahir que s'ha fet servir la IA per recuperar la veu de John Lennon d'una de-

mo del 1978 i així poder gravar el tema *Now and then*, que es publicarà aquest any. "Fa una mica de por però és emocionant, perquè és el futur. Haurem de veure on ens porta", ha afirmat l'ex Beatle, a qui setmanes enrere se'l va poder escoltar interpretant amb el seu difunt company Lennon *New*, tema que el baixista va compondre el 2013, en una versió cre-

Paul McCartney ha gravat un tema amb John Lennon després de recuperar la seva veu gràcies a la IA

ada íntegrament amb IA i que s'ha penjat a les xarxes.

La tecnologia també ha unit David Guetta i Eminem de manera virtual, un treball elaborat pel mateix dj que, malgrat deixar-lo satisfet per la qualitat del resultat, no va arribar a publicar per evitar possibles acusacions de plagi. És el que va passar amb *Heart on my sleeve*, tema publicat a les xarxes, que uneix les veus de

Drake i The Weeknd mitjançant un software d'intel·ligència artificial en una cançó que cap d'ells no va compondre. Després de sumar 15 milions de reproduccions, la proposta musical va desaparèixer degut a les pressions de la indústria discogràfica.

Una proposta semblant en concepte és la d'Aisis, o el que és el mateix, la recreació mitjançant intel·ligència artificial del retrobament dels germans Gallagher per gravar noves cançons d'Oasis. En aquest cas van fer servir temes compostats el 2013 per la banda Breezer, interpretats per una IA alimentada amb enregistraments de Liam Gallagher, vocalista de l'extinta formació, que va reconèixer haver escoltat un tema que sonava "millor que altres ximpleries que hi ha per allà".

I és que no són pocs els artistes que comencen a mirar de cara aquesta nova tecnologia, com ho ha fet el nord-americà CJ Carr, que amb el seu projecte Dadabots ha anat un pas més enllà i ha entrenat una IA perquè compoingui temes a partir de determinats estils; en el seu cas ha creat black metall, math rock i fins i tot free jazz seguint l'estil de John Col-

trane. Tot i que potser els temes més vistosos són aquells en què Kurt Cobain interpreta cançons de Gorillaz o, pujant l'aposta, Frank Sinatra canta el tema *Toxic* de Britney Spears.

Darrere d'aquesta eclosió de possibilitats hi ha ChatGPT, el software de generació de text que ha revolucionat el món de la intel·ligència artificial i que, junta-

El karaoke per cantar amb la veu del nostre artista preferit es pot fabricar amb la tecnologia actual

ment amb altres models generatius, ha impulsat la creació dels programes que permeten modificar la veu o crear música des de la IA. "Com que el llenguatge natural té impacte en gairebé tots els àmbits d'expressió, ha impactat en tot", destaca Francesc Xavier Serra, director del grup d'investigació en tecnologia musical de la Universitat Pompeu Fabra, qui afirma amb seguretat que

avui dia existeix prou tecnologia per crear, per exemple, un aparell que et permeti cantar amb la veu d'una altra persona, com per exemple amb els esmentats Drake, John Lennon o Sinatra, sens dubte un futur èxit dels karaokes. "Aquest és el primer projecte que vam fer amb Yamaha 30 anys en- rere", explica Xavier Serra; "no es va comercialitzar per un tema de potència de càlcul, però ara es podria fer perfectament, falta algú que ho faci".

"Es un món amb una potencialitat enorme, crec que estem al primer de molts capítols", comenta Marco Mezquida, que recorda que darrere de la seva proposta de col·laboració amb la intel·ligència artificial hi ha el treball dels investigadors de la Universitat Politècnica de Catalunya Philippe Salembier i Josep Maria Comajuncosa, un control humà darrere de la màquina. La possibilitat que la IA sigui capaç de desenvolupar-se pel seu compte, sense presència humana, per al pianista és "sorprenent" i considera que en tot cas seria capaç de compondre peces

Continua a la pàgina següent

La indústria musical i l'ús de la intel·ligència artificial

El festival Sónar dedicarà bona part de les seves conferències i actes als vincles entre música i intel·ligència artificial

“La IA pot crear música semblant a la d'un compositor mediocre”

Ve de la pàgina anterior

musicals, “entendre els paràmetres d'una composició, el plantejament, el desenvolupament i un desenllaç”, però ho tindria més difícil per improvisar. “Connectar i crear a partir dels estímuls d'altres músics, i que tingui una resposta coherent, musical i artísticament plausible com pot tenir-la un quartet de jazz, per exemple, ara mateix ho veig una mica lluny, però segurament és qüestió de temps, perquè tot això és possible”.

Xavier Serra va un pas més enllà i afirma que 40 anys enrere, quan va començar a interessar-se per la tecnologia musical, ja es feien partitures mitjançant algorismes, tot i que “estava convençut que no arribaria a substituir mai un compositor ni la capacitat d'un músic ben format”. Ara “ja no penso així; estic convençut que hem arribat a aquest punt, i si no hem anat més enllà és per temes de drets d'autor, per conflictes polítics i industrials, no per limitacions tecnològiques”. Dit d'una altra manera, actualment la intel·ligència artificial pot “perfectament generar música d'una qualitat semblant a la que podria fer un compositor mediocre”.

Amb les possibilitats d'aquesta nova tecnologia arriben les pors sobre els perills que implica, davant dels quals l'artista visual i teòric de l'art Daniel G. Andújar es pregunta “com generar un espai de resistència en vista d'aquest món que cada vegada està més globalitzat”. Posa per exemple el

SÓNAR+D: EL MÉS DESTACAT

■ 'Generative AI and the Arts'

Dijous 15, 16.45 h, SonarÀgora
L'artista japonès Daito Manabe exposarà el funcionament de la IA generativa i la tecnologia de síntesi que fan servir a Rhizomatiks.

■ Investigació forense amb IA

Dijous 15, 16.30 h, Stage +D
Stefanos Levidis, del grup Forensic Architecture, explicarà com fan servir la tecnologia per aplegar proves que treuen a la llum agressions contra els drets humans i el medi ambient.

■ La relació humà-robot

Divendres 16, 17.30 h, Stage +D
L'experta en ètica robòtica Kate Darling, investigadora del MIT Media Lab, analitzarà l'evolució de les relacions entre els éssers humans i les màquines.

■ Ciència, art i creativitat

Divendres 16, 15.30 h, SonarÀgora
La doctora en física Zina Cinker impartirà una classe magistral experimental per mostrar els avenços de la **deep science** i la tecnologia d'avantguarda.

■ Fugint de l'eurocentrisme

Divendres 16, 18 h, SonarÀgora
Des d'Uganda, l'artista Bamanya Brian ha construït instruments de música electrònica i sintetitzadors, en un treball que també aspira a posar límit a l'eurocentrisme en el món de la tecnologia digital.

cas de Spotify, i com el servei de streaming musical aprofita la informació dels seus usuaris per crear llistes de reproducció. Unes bases de dades que serveixen per alimentar la IA i que cada vegada seran de més difícil accés, mentre es comercialitzaran per compondre cançons més comercials. “El perill ve per la privatització”, comenta; “Spotify et vendrà patrons d'èxit, quins són els sons, quins els patrons que s'estan repetint, en realitat ja està funcionant”.

“Amb la IA molta música s'elaborarà automàticament” vaticina Xavier Serra, “música a metres per fer *playlists* per anar a dormir”, en què no farà falta cap compositor perquè ho farà perfectament una IA. Una música que donava feina a molts artistes, llocs de treball que “segur que es perdran”.

Associat a aquesta problemàtica hi ha el nou paradigma que suposa la possibilitat de vendre el to de veu o l'estil d'un artista sense cap artefacte sonor que el sostingui. És el que fa Grimes, artista canadenc de música dance que permet fer servir la seva veu mitjançant IA en cançons d'altres artistes a canvi d'un 50% dels royalties.

“Els Beatles venen tots els drets de la seva música”, posa com a exemple Daniel G. Andújar, per avisar que, com a artista, “en el moment en què tinguis un èxit vendràs la teva cara, el teu gest, la teva veu, el teu timbre. Ja no necessitaràs ni cantar. I no has d'actuar, perquè a part també estan fent bases de dades d'actors, de moviment, de ball, de simulacions d'estil”.

“Amb aquesta nova tecnologia la indústria discogràfica ha de canviar, però és molt reticent”, raona Xavier Serra, i recorda que ja van aconseguir superar la primera revolució, la d'internet i els serveis de streaming, en què “la indústria musical s'hi ha aconseguit ficar i controlar-ho”. “M'agradaria pensar que ara no podrà adaptar-se”, reconeix, amb l'esperança que l'arribada de la intel·ligència artificial “canviï radicalment el concepte de creació i del que és *monetizable*” i recorda que el concepte de còpia és cultural, no físic. “Tothom ha escoltat tota la música, i al llarg de la història s'ha inspirat i s'ha copiat tot”. ●

Quioscos transformers

Jorge Carrión

El pòster de la nova pel·lícula de l'univers *Transformers* es pot veure en aquests moments en molts quioscos de Barcelona. Igual que els autobots i els *decepticons*, aquests objectes arquitectònics vagament identificats també han sabut adaptar-se històricament en clau polimorfa. A mesura que ha baixat la venda de premsa en paper, a més d'assumir la condició d'aparador d'estrenes cinematogràfiques i de botiga de col·leccionables o de souvenirs, ara han vist com se'ls acoblaven dos apèndixs: en un extrem, una bústia d'Amazon i, en l'altre, un caixer automàtic. Dos paràsits del capital incrustats a tall de bonys simètrics.

Sempre m'han interessat els quioscos de premsa, potser perquè eren l'única delegació al meu barri de la cultura impresa. En un de l'avinguda Amèrica de Mataró, quan tornava de l'Escola Balma de la Biblioteca Municipal de Caixa Laietana, mirava i de vegades fins i tot comprava còmics de superherois. A l'adolescència em vaig aficionar, estranyament, a la revista *Micromania*: no tenia videoconsola, però per alguna raó volia estar al dia, conrear-me a nivell teòric. Després van arribar els suplementos culturals del cap de setmana durant l'esmorzar, un ritual que m'ha acompanyat els últims vint-i-cinc anys, que ja em constitueix.

En la nostra època de convivències, el bar de tota la vida coexisteix amb el nou cafè d'especialitat, i els quioscos amb esperit de basar

A aquests espais se'ls han acoblat dos apèndixs: una bústia d'Amazon i un caixer automàtic

xinès ho fan amb els de GoodNews (“la nostra missió és generar bon rotllo a tota la nostra cadena de valor: des del recol·lector de cafè fins al consumidor. És a dir, tu. Benvingut/d@a l'era del bon cafè i el bon rotllo”), la seva mutació hipster.

La tendència a la hibridació travessa tots els espais de les nostres vides quotidianes. El telèfon mòbil és càmera, rellotge despertador, computadora, predicció climàtica, biblioteca. A Mercadona ara hi fan paelles a l'hora de dinar, i a Ametller Origen, sushi tot el dia. Els edificis que abans eren una fàbrica consagrada a un únic producte ara són un *coworking* en què cada ordinador portàtil és una empresa o un estudi de disseny o una assessoria, un sector econòmic en cada pantalla i cada teclat.

L'altre dia vaig jugar a Tetris en un avió, després de segles de no fer-ho. Les nostres vides i els seus espais miren de fer encaixar figures de formes i colors diferents en mapes cognitius que els donin sentit. Entre el quiosc de la meva infantesa i l'iPhone que em bateja a la butxaca, les cartografies s'han transformat tan radicalment com Optimus Prime (de robot a camió i viceversa). Jo sé, tot i això, que dissabte que ve caminaré fins a Monsieur Bosc, on fan el millor pa del món, i passaré pel quiosc d'en José per comprar *La Vanguardia* i *El País*. I tot encaixarà, encara que només sigui durant una hora, com en un videojoc.